Ramon Besa: “El mestissatge del Barça de Messi i de Neymar actua contra el sectarisme i el fanatisme”

Ramon Besa (Perafita, 1958) és, per sobre de tot, periodista. Les seves cròniques sobre el Barça parlen de futbol, i no de totes les bajanades, els diners i el soroll que envolten el món del futbol. Aquell nen del Lluçanès que havia de ser pagès va acabar sent un dels periodistes catalans més reconeguts: premi Quim Regàs de periodisme (2009) i premi Vázquez Montalbán de periodisme esportiu (2008). Va començar a 'El 9 Nou', va ser cap d'esports de l''Avui' i porta a 'El País' des de l'any 86. Tanmateix, fa una esmena crítica contra el periodisme actual de tuits i titulars fàcils. "Als periodistes de més de 50 anys ens estan fent fora dels mitjans", es lamenta. CRÍTIC, però, vol aprendre d'ell i d'aquella generació de ferro del periodisme català dels anys setanta i vuitanta.

Text: Noel Eduardo i Sergi Picazo / Fotos: Jordi Borràs

Vas néixer a Perafita, un poble del Lluçanès, a finals dels anys cinquanta. Com va ser que vas decidir ser periodista?

El mestre de l’escola del poble va defensar que alguns ‘nanos’ anéssim a estudiar fora. Va ser una lluita del mestre: els nostres pares hi estaven en contra, perquè volien que fóssim pagesos per seguir la tradició, i les nostres mares hi estaven a favor, perquè no volien que ens assembléssim als pares. Pensaven que devia existir un altre tipus de futur millor per a nosaltres. Uns van anar a l’institut de Vic, d’altres a Manlleu. Jo vaig anar al seminari en una època de crisi de fe en què el seminari es va obrir a gent que volgués fer lletres i no ciències. Van ser els anys més profitosos de la meva vida. Allà vaig poder triar fer una cosa que no fos fer de pagès. La ràdio i els diaris m’emocionaven. I, a més, com a tots els nens, m’encantava jugar a futbol.

De Perafita a cap d’esports d’’El País’. Quina aventura!

Per a mi, anar a Barcelona llavors era com ara anar a Nova York. Jo hi anava només un cop l’any quan era petit a veure el Gamper. Tot això va fer que em decantés pel periodisme en lloc de fer de pagès. Jo era aplicat però bastant ruc, de manera que em va semblar que la de periodisme era una carrera que podia anar portant de manera relativament fàcil. L’any 78 vaig començar a ‘El 9 Nou’, el setmanari d’Osona, juntament amb altres estudiants que eren de per allà. Després vaig arribar a l”Avui’ perquè hi havia una baixa, i ja l’any 86 em van trucar del diari ‘El País’ i me n’hi vaig anar de cap perquè per a mi era aleshores un diari de referència per moltes coses. Per a mi era un repte professionalment, un salt de qualitat, però vaig marxar de l”Avui’ plorant.

Sempre s'ha defensat que el periodisme local i esportiu són dos planters per aprendre l'ofici de periodista.

Per a mi, el periodisme local és l'escola de la vida, perquè hi fas el treball de camp, que ara sembla que ens n'hàgim oblidat. Treball de camp vol dir fer carrer, guanyar-se el respecte. És molt més fàcil dir-li "cul d'olla" a Messi que al davanter centre del Manlleu! Aquest te'l trobes a la fonda o al carrer. Igual que amb l'alcalde… Allà vaig començar a veure que les fonts no poden ser mai els amics. El dia que em vaig adonar que havia de marxar d"El 9 Nou' va ser quan vaig publicar una informació sobre l'Ajuntament de Perafita, on tres quartes parts del pressupost municipal se l'emportaven el secretari i l'auxiliar administrativa. Vaig considerar que tenia els pebrots de publicar aquella notícia, però va costar la clientela a la botiga de queviures de ma mare. Aleshores vaig adonar-me que havia de fotre el camp de Perafita i de Vic, i vaig fer via cap a Barcelona. No crec que hi hagi millor escola que el periodisme de proximitat.

Parlem del Barça. Quin és el teu primer record del Barça i del Camp Nou?

El primer record no te'l sabria dir: no sóc gaire mitòman. Recordo molt el 0-5 al Bernabéu del Cruyff jugador, i al Camp Nou recordo l'eliminació de la Copa d'Europa contra el Leeds. Aquell partit em va marcar molt, el dia de Sant Jordi del 1975. Per dues coses: l'una, per l'eliminació; l'altra, perquè vaig començar a entendre la dualitat del barcelonisme. El fet que no jugués Sotil per una part de la gent es va considerar gairebé un crim. En el seu lloc ho va fer Neeskens i vaig començar a veure la gestió que feia el Barça del seu patrimoni. Fins llavors és com si hagués viscut en una bombolla en la qual, si el Barça no guanyava, era pels àrbitres, o perquè els rivals feien trampes. Perquè li feien la punyeta. Aquell partit em va obrir els ulls i vaig adonar-me que no tot el que envoltava el Barça era tan perfecte.

Quina és la nit màgica més mítica que recordes al Camp Nou?

Per màgica, la del 5-0 amb què Guardiola va rebre Mourinho. El Madrid, d'alguna manera, creia que havia fitxat l'antídot, l'entrenador que descobriria que la fórmula de Guardiola estava caducada. Mourinho havia eliminat el Barça de la Champions, i Florentino, en lloc de pensar en un entrenador que fes evolucionar el futbol, va fitxar un antídot. Va dir: "Aquest 'tio' acabarà amb Guardiola". Havia de ser l'entrenador que fes que el Barça de Guardiola no guanyés tant. Per mi això tenia una càrrega forta, de veure què passaria en aquell partit. I va ser un 5-0 tan extraordinari que el Barça va jugar un partit, especialment en la segona part, on semblava que les porteries fossin als laterals del camp, de manera que es jugava més a l'ample que al llarg. I la gent es va aixecar i va aplaudir. Recordo que era sobre el minut 70 i encara no havia començat a escriure la crònica. Estàvem amb el Pepe Sámano i em deia: "Què passa que no comences a escriure?". Però és que era un moment de plenitud futbolística.

> "El que ha fet el Barça des del 2003 fins ara és extraordinari. Però la idea futbolística està en perill"

El Barça d'enguany és capaç de fer una remuntada històrica al PSG i perdre el partit següent contra el Dépor. Aquell dia vas acabar la teva crònica a 'El País' així: "La euforia, que invitaba a pedir el triplete, se acabó en cuatro días, señal de que las sensaciones extremistas se imponen más que el fútbol en el Barça". Et pots explicar?

Per a mi, el 6-1 al PSG de la Champions és una sorpresa, perquè és un Barça èpic, que surt del guió, que no necessita el futbol per guanyar. Al Barça aquest any li costa molt jugar a futbol, no és un

equip fiable. Aleshores els extremismes són molt més accentuats. Hem tornat a aquelles èpoques més antigues en què pot passar qualsevol cosa. En canvi, últimament ens havíem acostumat que a partir del bon futbol totes les coses que passaven normalment eren bones. Per tant, si es dóna un resultat no previst, com el 6-1, vol dir que totes les conseqüències i gestió del 6-1 no seran semblants a les que havien passat fins ara. No estic d'acord amb això que el 6-1 és igual a triplet. Crec que hi ha prou condicionants per posar-ho en quarantena. El Barça encara no juga prou bé a futbol per creure que guanyarà el triplet. El 6-1, per a mi, és un resultat més propi del Madrid, d'una manera de fer del Madrid. D'alguna manera, el Barça ha arrabassat al Madrid el seu patrimoni. I aleshores el Madrid se sent dolgut, se sent ferit, i fa una cosa que últimament passa bastant, que és que ens hem convertit en 'hooligans' més que en periodistes. I no té res a veure amb el que és el sentit del futbol. Per a mi, el gran èxit del 6-1 és dir: "Ah, hi ha una altra manera de jugar a futbol?". Ho posaré en una frase: "El Barça ha passat de pixar colònia a pixar sang".

El Barça viu una època de transició?

En les últimes temporades està tenint un èxit continuat que no ha tingut mai cap altre equip del món. El que ha fet el Barça des del 2003 fins ara és extraordinari. Els regnats dels equips eren de dos o tres anys, però és admirable com el Barça s'ha anat reinventant. No ho recordo de cap altre equip. El Barça de Ronaldinho, després el de Messi; el de Rijkaard, el de Guardiola, el de Luis Enrique… va evolucionant. No pot jugar amb la mateixa fórmula, no pot fer exactament el mateix perquè l'antídot dels equips va evolucionant. El partit davant el PSG va ser un símptoma que és possible que Messi accepti ser el rei amb un company de viatge com Neymar. Per a mi, hi ha un element cabdal, que és el mestissatge. El Barça és l'únic equip en aquest moment que pot tenir dos jugadors tan diferents com Messi i Neymar i que lliguin. Són mar i muntanya. Neymar és un jugador de platja, com deia Vila-Matas de Ronaldinho, persones que porten alegria, tovalloles, platja, ties… Però també hi ha Messi, un jugador de barri, del regat, morrut. I aquest mestissatge actua contra el sectarisme, contra el fanatisme, contra actituds totalitàries… És una mostra de diversitat, d'alegria, de competitivitat. Però també crec que la idea futbolística està en un cert perill. La directiva actual es dedica més a gestionar renovacions i contractes que a protagonitzar i familiaritzar-se amb la idea d'equip que vol. Veig que, per molt que es digui i justifiqui, van perdent pes els jugadors de la Masia.

Ara t'escoltàvem i no sabíem si estaves parlant de futbol… o de política, de cultura, del país?

Els equips que han fet millor futbol al Barça han estat formats per jugadors de la casa, però la diferència l'han marcada els estrangers: Kubala, Cruyff, Maradona, Ronaldinho, ara Messi. Messi, per què triomfa al Barça i no amb l'Argentina? Perquè Messi coneix el solfeig. El Barça té solfeig, que és la Masia. Sergi Roberto pot jugar de lateral, de migcampista, gairebé ho ha fet a tot arreu. És a dir, un dia ho farà millor amb el contrabaix o amb la trompeta i un altre amb la bateria, però sap tocar tots els instruments. Què li passa a Messi amb l'Argentina? Allà hi ha molts solistes, però no hi ha solfeig: cadascú toca la cançó que li surt dels pebrots. Aquest és el patrimoni del Barça que crec que el diferencia de qualsevol altre.

En què consisteix la Masia?

Per a mi, és com una escola de música. En les grans bandes de 'jazz', els millors músics, els solistes, sempre improvisen a partir del solfeig, mai perquè els dóna el gust i la gana. Saben el moment en què han d'improvisar. Això implica acceptar que aniran canviant els membres de la banda, i de vegades es tindrà la sensació que la banda d'aquell moment no és tan bona com l'anterior, però serà igualment reconeguda. Aquest any al Barça li ha passat que, de tant voler ser imprevisible, s'ha sorprès a si mateix. Ha perdut identitat. Aquest valor és una idea futbolística que no es tracta simplement de gestionar-la, sinó que l'has d'activar amb gent que senti aquest tipus de futbol.

Aquest model neix amb el Barça de Cruyff entrenador, o abans amb Laureano Ruiz i aquell juvenil que va guanyar cinc campionats seguits i que, si hi hagués hagut un entrenador més valent que hagués apostat per aquests jugadors, podria haver funcionat.

Ara cal buscar un nou entrenador que entengui aquest 'solfeig'?

Abans el Barça fitxava el millor entrenador del moment: Menotti, Lattek, Weisweiler. Ara ja no. Ara ha de buscar un entrenador que entengui el joc del Barça, que el faci evolucionar. Aquest patrimoni l'has d'anar alimentant amb un cos tècnic, amb uns entrenadors del futbol base, has de tenir una idea. A la plantilla d'aquesta temporada s'ha eliminat la "classe mitjana": té una gent molt veterana i d'altres molt joves, però la gent jove que ha arribat no ve de la Masia. Vénen d'altres cultures, i aquests jugadors el solfeig no el saben, perquè no hi han crescut. El poden aprendre; però, si triguen massa, han de marxar.

Quina influència té en tot això el dibuix tàctic? Quin paper hi té el 3-4-3?

Futbolísticament, té importància el dibuix, perquè d'alguna manera, quan el Barça juga amb un 3-4-3, és un equip transparent. Ningú es pot camuflar, queda retratat. Cada lloc és molt específic, amb molts matisos. A més, aquest sistema dóna al Barça dues coses cabdals que el distingeixen en la seva evolució futbolística: la velocitat de pilota i la pressió. Tot és qüestió d'un segon i d'un centímetre. Si en lloc d'un segon en són dos i en lloc d'un centímetre en són dos, "l'has cagada, pastoret!". Aquest és l'èxit del 'rondo'. Quan la pilota va a gran velocitat, ja pot jugar com vulgui el rival, que no hi arriba. Per això has de tenir molta tècnica i un cap molt ràpid. Ràpid de cap i de peus. I la pressió, sobretot després de la pèrdua de pilota.

> "Guanyar les eleccions al Barça depèn de 25.000 socis; però governar el Barça depèn de milions de fans al món"

Pot l'aficionat fiscalitzar d'alguna manera la directiva d'un club tan potent com el Barça perquè es conservi el model?

Jo no dic que s'hagi de jugar sempre així; hi ha altres maneres de jugar a futbol. És possible que d'aquí a algun temps aquesta manera de jugar es consideri caduca. Ara bé, jugar de l'altra manera tampoc et garanteix la victòria, oi? Considero que l'escola de música del Barça, si es cuida i s'hi participa, donarà més o menys èxits en funció de les generacions de futbolistes, però com a model de joc no serà discutible. Quin és el problema, per a mi? La caiguda de la figura del secretari tècnic. Crec que Robert Fernández pot ser un bon secretari tècnic del Barça, però ara encara no ho és. Zubizarreta em sembla molt més ideòleg. No crec que visquin el barcelonisme igual l'un i l'altre. Amb tots els meus respectes, no pel simple fet d'haver estat al Barça ja serveixes per a aquest model. El Barça, així com comença a dibuixar un futur president amb Gerard Piqué, també necessita un gran ideòleg futbolístic. El gran ideòleg per a mi va ser Cruyff primer i Guardiola després. El 'tio' que representa la idea, el que fa que s'apliqui des dels infantils fins als juvenils. No sé si aquesta directiva està gaire per aquesta tasca. Sobre el control social…

És molt més fàcil guanyar unes eleccions que governar un club com el Barça…

Les eleccions depenen de 25.000 socis; ara bé, per governar el Barça, depens de milions de fans i de simpatitzants. Les directives estan més preocupades per les eleccions, perquè, a més, s'hi juguen els calés amb els avals, que no pas per governar el club. Potser ens hem de replantejar si el model del Barça és viable. És lícit que només puguin ser directius del club gent que hagi d'avalar? És democràtic? Cada directiva fiscalitzarà els comptes de l'altra per intentar que els seus siguin bons i

els dels altres dolents, com va passar aquí? Quins han de ser els futurs gestors del Barça si la burgesia catalana ja gairebé ha dimitit d'això? El 2003, el soci del Barça va dir: foc nou. I és com si hagués guanyat un moviment social, amb Laporta. Un moviment alternatiu, "els joves kennedians" se'ls va dir. Un moviment rupturista on apareix Laporta, Soriano amb la seva motxilla i el cercle virtuós, Ingla amb els seus estudis de màrqueting i Rosell amb el seu àlbum de cromos. A partir d'aquí, allò tan rupturista va ser un avançament de cap a on podien evolucionar les coses. El que em va saber més greu és que després de Laporta no es va intentar ni preservar ni elogiar ni res, sinó fer la contrarevolució. I, ara, em pregunto si la directiva del Barça estarà més interessada en els contractes dels futbolistes que tindran 30 anys a partir de l'any que ve (Messi, Piqué, Luis Suárez…), o bé en el fet de gestionar el dibuix i la cultura futbolística. No sé si són compatibles les dues coses.

> "Cruyff va acabar amb els complexos i el victimisme del Barça. Em sembla el més cabdal de la seva aportació"

Parlem de tres mites malcurats del barcelonisme: Cruyff, Guardiola i Messi. Què han significat en la història del Barça i, si pots, en la de Catalunya en general? Comencem per Cruyff.

Cruyff va acabar amb els complexos i el victimisme. Em sembla el més cabdal de tot allò que va aportar, al marge de crear una cultura futbolística i de fer-la guanyadora, quan fins llavors es donava per derrotada. Hongria va perdre el Mundial … el Barça va guanyar i la selecció espanyola inspirada en el Barça també va guanyar. Això és la restitució del model futbolístic. Quan hi va arribar com a jugador, amb els seus pantalons acampanats, la seva cabellera, la seva manera de ser, tots volíem ser Cruyff. Vam deixar de sentir-nos petits.

Guardiola. Per alguns ara enemic, traïdor… però abans tractat com un déu.

Bé, això és molt culer. Guardiola és un cruyffista radical. A la idea de Cruyff li posa mètode, i ho fa aquí, però també ho exporta a Munic, a la mateixa casa del gran enemic futbolístic de Cruyff, que era Beckenbauer. I allà la gent diu: "Però què fa aquest 'tio' aquí?". És veritat que no va poder guanyar la Champions, però quin és el seu llegat? A romàntics com jo ens agrada veure com molts entrenadors de la lliga alemanya juguen com Guardiola, que expandeix pel món aquesta idea que Cruyff va parir al Barça. Molts ens mirem el futbol com se'l mira Guardiola. Cruyff ens va canviar la mirada; ara Guardiola és els nostres ulls.

I Messi?

Messi és el gran intèrpret de la idea i de la mirada, el gran intèrpret d'aquest futbol parit per Cruyff i Guardiola. Però amb genètica argentina. Torno a la idea de mestissatge. És un jugador amb un caràcter especial per fer lluir aquest tipus de futbol. I confirmo una cosa: que és el futbol que ens torna a la infància. Messi és un nen. Sempre he dit que l'únic que li farà una bona entrevista és un nen. Desconfia dels periodistes perquè amb el periodisme que s'està fent avui dia jo també hi desconfiaria. Digues una sola declaració de Messi on no hagi respectat els seus rivals, l'àrbitre o qualsevol club. Aquestes declaracions que ara fa Sergio Ramos, o fins a cert punt Piqué, ell no les farà mai. De la mateixa manera que mai simula caigudes a l'àrea. És el futbolista més honest. Fins i tot, quan juga malament, se li veu a la cara. El Barça ha canviat de presidents, d'entrenadors, ha canviat de tot i Messi cada dia hi és. Cada dia. Mor en Tito Vilanova, que és l'entrenador que el convenç perquè renovi la seva fe amb el Barça, i ell continua jugant. Evoluciona el sistema, i ell segueix. Em sembla un fora de sèrie. Com a nen que és, no suporta no jugar. Ell descansa al camp. Ara, com que es compten els quilòmetres que corren, resulta que "collons, avui ha corregut tan poc

com el porter". Però per què? Perquè ell descansa al camp, no rota.

Però un dia parlarà d'alguna cosa?

No crec que parli mai; continuarà amb el seu misteri. Mira, quan vam estar fent el llibre sobre l'Andrés Iniesta amb el Marcos López, vam estar parlant una hora de futbol amb ell. De futbol. Ni de Cristiano, ni del Madrid, ni de guanyar. Vam parlar de com s'associen ell i l'Andrés al camp, com juguen. Però és clar, si dóna una entrevista, li acabaran preguntant: "Creus que Cristiano és millor que tu?, creus que l'àrbitre…?". Ell no vol entrar en aquest joc, no li interessa. Potser un dia li farà una entrevista algú que no parli de futbol, que li parli de la vida, no ho sé.

Heu escrit el llibre 'Andrés Iniesta. La jugada de mi vida' (Malpaso) amb Marcos López. Iniesta és un altre futbolista estrany, oi? Aparentment tímid, poc amant dels mitjans, sense tatuatges… Un mite del barcelonisme?

Tornem amb el mestissatge, un jugador de Castella, de Fuentealbilla, que ve aquí, aprèn el solfeig i el manifesta a la seva manera. Per a mi, l'èxit del Barça és això. Introvertit, que ha estat més de moments que de partits, i justament això se li ha recriminat, que no tingui continuïtat, sinó que ha tingut aparicions màgiques (Stamford Bridge, el gol del Mundial, el gol de l'altre dia). Li ha faltat segurament continuïtat perquè aquesta timidesa el porta a ser molt respectuós amb els altres. De vegades he tingut la sensació que a la selecció espanyola Iniesta se sent Messi. I aquí mai li podrà discutir el regnat a Messi. No té velocitat, però en canvi ningú li treu la pilota; no té espurna, però en canvi té aquella arrancada. La manera que té de protegir la pilota… És un fora de sèrie, però les lesions l'han martiritzat bastant darrerament. D'altra banda, té una manera de ser que somatitza molt els problemes, i això es veu amb les lesions.

> "Els futbolistes d'elit ara són estrelles del 'rock' i del 'pop'. Segurament els periodistes hi hem contribuït"

Com són els futbolistes d'elit d'avui?

Amb els jugadors d'abans feies la carrera plegats. Avui dia, els futbolistes pensen que els periodistes són totalment prescindibles; no ens necessiten per res. Acudir a una sala de premsa és per obligació, no per devoció; per tant, la relació és molt diferent. Des de fa molt de temps que no hi ha relació personal amb els futbolistes. Professional sí, evidentment, algun contacte, però res. Jo no he buscat mai el futbolista com a font d'informació. Una font d'informació és una cosa i una amistat n'és una altra. Cadascú, les fonts, se les tria com vol. Ara no té res a veure amb abans. Podies anar al camp, parlar amb ells, contrastar informacions. Ara no, ara són estrelles "del 'rock' i del 'pop'", i, a més, pensen que, quan han de dir alguna cosa, ara amb les xarxes socials ja en tenen prou. I segurament nosaltres hem contribuït molt a això. No és només cosa seva, però hi ha un distanciament molt gran. I, a més, ens hi hem acostumat: és millor que no parlin perquè així et pots inventar el que dirien. És més rendible comercialment perquè ja no es necessita informació, sinó opinió: les tertúlies, el periodisme més banal, de successos. El periodisme de conflictivitat funciona millor sense les veus dels protagonistes. És un camí sense sortida fins que les noves generacions no ho arregleu.

Què significa ara el Barça? Culturalment, políticament, socialment, econòmicament…

Per a mi, hi ha un fenomen molt bèstia a destacar sobre el Barça d'avui: que el soci del club ja comercialitza amb el carnet. Això és un símptoma de transformació. Tu et fas soci d'un club perquè t'interessa, perquè t'agrada la militància activa, no? Si tens Messi i un equip que guanya cada diumenge, el que faràs serà anar-lo a veure… Doncs no, ara hi ha gent que comercialitza amb el

carnet. Aleshores ens convertim en espectadors d'aquest xou, com si veiessis una sèrie, un 'colobrot'. I al Barça ja li va bé. Qui és l'enemic? El Madrid. Qui és el veí? L'Espanyol. Doncs amb això ja pots muntar els capítols que tu vulguis. Allò d'anar al camp per participar de la litúrgia, per ser-hi, s'ha perdut. Ara, llogant el seient dos partits l'any, un soci es pot pagar el carnet de tota la temporada. I en això no hi té la culpa cap directiva, sinó els socis. Veus com se celebra el sisè gol contra el PSG a tot el món (amb els Lineker, Gerrard, Owen i Ferdinand celebrant-ho com qualsevol aficionat del Barça) i t'adones que el Barça és una marca coneguda arreu del món.

Una empresa multinacional, una marca global, oi?

El Barça fins a Cruyff tenia relat, però no marca. El relat es deia victimisme, història. I a partir de Cruyff va tenir marca. Ara gestiona molt bé la marca, però el relat s'està perdent. S'ha de reconstruir. I aquest relat l'heu de fer gent jove com vosaltres, perquè el meu relat ja està contaminat, són dos mons completament diferents. El Barça és transversal, un element de cohesió social. Igual que fa anys va passar amb els immigrants extremenys o andalusos, durant la Transició i abans amb el franquisme, que per integrar-se a Catalunya es feien del Barça; ara passa amb magribins o amb gent dels Balcans, o de qualsevol lloc. El Barça és un agent social, una entitat emblemàtica del país. Ara bé, no és el mateix tenir una directiva nacionalista com la de Laporta que una altra de menys nacionalista com la de Bartomeu o abans Sandro Rosell. La dualitat catalana: el seny/la rauxa. Núñez/Laporta, Laporta/Rosell. Aquesta alternança fa que et vagis regenerant.

Creus que l'Espanyol i els seus aficionats tenen raons per sentir-se maltractats a Catalunya?

Crec que té un victimisme semblant al que tenia el Barça respecte al Madrid. El Barça va acabar amb la dependència del Madrid el dia que el va desafiar al terreny de joc. Va construir un relat i una marca que li han permès igualar-se i superar el Madrid, tot i que no en Copes d'Europa. Crec que l'Espanyol té raons objectives per no sentir-se ben tractat per part d'alguns mitjans. Però no crec en les quotes. Posar-li a algú "un raconet" per parlar d'ell em sembla de falta de grandesa. L'Espanyol, aquest victimisme, no l'ha vençut. M'agradaria saber si els joves ara es fan més del Madrid o de l'Espanyol, aquí a Catalunya. Abans, per què es feien de l'Espanyol? Doncs perquè els portaven a Sarrià. El futbol s'ha convertit en un xou amb la televisió. I ara l'Espanyol té un problema per difondre què és l'Espanyol. I aquest "què és l'Espanyol" entenc que no ha de venir de l'oposició al Barça, sinó com a alternativa. Pot funcionar si fas un bon equip de futbol, una bona gestió econòmica. Que ser de l'Espanyol no penalitzi; això seria un salt qualitatiu.

En quin sentit?

Per què un president de la Generalitat no pot ser de l'Espanyol, i se n'ha d'amagar? Jo, si fos de l'Espanyol, faria una bona campanya aprofitant que hi ha gent com el Rufián, i agafaria 10 personatges de la política, de la societat civil catalana, i que diguin: "Som de l'Espanyol i això no penalitza". Això seria una bona campanya de publicitat. La penalització està en el "com ens miren", i aquí és on té raó l'Espanyol. Però això no se supera des del victimisme; se supera amb grandesa i militància. Amb orgull, fent un bon equip, adaptant-te a les circumstàncies i rebel·lant-te contra el que t'has de rebel·lar. Aquest complex, el Barça el va vèncer amb Cruyff; suposo que l'Espanyol algun dia trobarà algú amb grandesa capaç de fer coses com les que van fer "Los Cinco Delfines" , d'identitat futbolística. L'Espanyol jo crec que ara és en una fase de transició, amb un propietari xinès; ja veurem cap on va. Que l'Espanyol ha estat un club amb dirigents fatxendes? Sí, com al Barça també n'hi ha hagut en una determinada època, però per imposició; tots sabem durant el franquisme què és el que funcionava. És evident que ser del Barça va servir a molta gent, i ara sense ficar-me en qüestions polítiques, només socialment, per ser un punt de trobada amb gent de diferents tendències, i això a l'Espanyol no ha passat.

> “El periodisme esportiu ha desaparegut. Això d’ara no és periodisme, sinó premsa de club”

I el Madrid i el Barça són tractats de manera igual per la premsa? Des del punt de vista esportiu, fiscal, judicial...

Bé, jo crec que ara el que s’està fent no és periodisme, sinó premsa de club. El periodisme esportiu com a tal ha desaparegut. Hi ha periodistes que van als partits desitjant que els equips perdin, i ho diuen a la ‘tele’, a la ràdio o als diaris. Això no passava tant abans com passa ara. Per exemple, la moda consisteix a tacar l’altre: “El Barça guanya per l’àrbitre”, “Mateu Lahoz s’ha menjat una expulsió”… Rebaixar el mèrit, tacar sempre el rival, fer veure que tot el que ha fet no val. No només passa amb els esports, però crec que a la premsa esportiva hem perdut mirada. Tu pots ser simpatitzant del Barça, però fer una crònica on no pots negar l’obvietat, com, per exemple, que l’àrbitre va afavorir el Barça en el partit contra el PSG. Això és objectivable. Dir que el Barça es va classificar per l’arbitratge per a mi no és objectivable. És un factor més, però no em sembla el fonamental. Per a Madrid, sí. I al revés. Si fem inventari de les Champions del Madrid, hauríem de començar pel fora de joc de Mijatovic en la setena. Què hem de fer, revisar la història de tots els clubs? El que ven avui dia és el conflicte, ven la difamació, el soroll. El periodisme avui dia funciona molt com a xou mediàtic.

Aquest ‘hooliganisme’ del qual parles en la premsa esportiva creus que és més important a Espanya que en altres llocs?

Sí. No conec cap lloc on la premsa esportiva tingui tanta importància com aquí. A Itàlia, França o Anglaterra no hi ha tants diaris, ràdios i programes esportius com hi ha aquí. Aquí parlem de futbol tota la setmana encara que no hi hagi cap partit ni cap informació nova. S’especula molt. Abans almenys podíem fer entrevistes amb els jugadors o podíem cobrir els entrenaments dels equips. Ara ja no fem informació. Fem especulació de l’estat emocional i gas emocional.

Què opines d’aquest tuit de Football Leaks on critiquen la postura d’’El País’ amb el tema de Cristiano i els seus presumptes fraus a Hisenda?

> EL PAÍS sigue sin publicar absolutamente nada relacionado con la última oleada de Football Leaks. El silencio en la prensa va a mas
>
> — Football Leaks Spain (@FootballLeaksSp) December 26, 2016

No ho sé. És una decisió editorial del diari. Es va considerar que no es donaria informació d’aquesta filtració fins que no estigués contrastada. Les fonts que tenia ‘El País’ no la corroboraven o la desmentien, però espero que, amb el pas del temps, ‘El País’ pugui demostrar que aquesta filtració no era certa. D’una banda, puc estar sorprès que no es publiqui; però de l’altra, entenc que el diari sigui prudent si no en tenim tota la informació.

> “La gent sospita dels periodistes perquè ens veu com a intermediaris amb interessos i intencions”

Hi ha pressions per publicar o no publicar algunes informacions?

La pressió que hi ha hagut en alguns mitjans de comunicació en els casos de Neymar o de Messi és sospitosa. El Madrid no va aconseguir fitxar Neymar i, si expliquéssim les peripècies del Madrid quan va intentar fitxar Neymar i quan el va fitxar el Barça, més aviat deixarien en evidència el Madrid. El periodista Diego Torres va explicar-ho a 'El País'. Una altra cosa és que el Barça fes un mal contracte i que s'hagi de perseguir judicialment. Els periodistes d'esports treballem en uns contextos més delicats que en altres èpoques.

Un dels problemes més greus de la premsa és la pèrdua de la credibilitat. Per què l'hem perduda?

Primer, perquè la gent ens considera intermediaris. La gent vol un coneixement directe. La gent sospita que els intermediaris tenen interessos i intencions. I, segon, perquè som més vulnerables que mai. A Internet sempre hi ha algú que sap cent vegades més que tu i, a més, pot qüestionar la teva credibilitat. Hem de conviure amb això. Les noves tecnologies ens han portat fins aquí.

I com podem recuperar la credibilitat?

Hem de tornar a ser escèptics. Hem de tornar a ser periodistes. Però hem d'analitzar què ha passat amb la professió. Els diaris es venien i feien diners, i ara han deixat de fer-ne. D'una banda, el model de producció està en crisi i està sent substituït per un altre de molt diferent. Hem perdut qualitat. I, d'altra banda, la premsa, per poder aturar les pèrdues econòmiques, ha hagut de finançar-se amb publicitat institucional, fons d'inversió dubtosos i crèdits bancaris. Això fa que la gent sospiti dels interessos darrere d'alguns mitjans i no se'ls cregui.

On ens podem refugiar?

Estic veient que molta gent es refugia en una sèrie de periodistes concrets en qui creu que pot confiar. Ens hem fet una llista de 'favorits' al Twitter i seguim més periodistes que mitjans. La gent busca periodistes amb credibilitat. Però hem de seguir lluitant cada dia per mantenir la credibilitat. El que ha passat amb Trump, amb el 'Brexit' o amb els que fan prediccions que després no es compleixen ens resta credibilitat.

> "Els periodistes coneguts són 'establishment'. Són 'tios' famosos, que van a tertúlies i els conviden als restaurants"

A CRÍTIC defensem que els mitjans de comunicació estan en crisi, però el periodisme viu el seu millor moment. Hi ha raons per a l'optimisme en el periodisme?

Ser periodista és una carrera vocacional. Quan vaig a les facultats i parlo amb gent jove, continuo veient gent amb vocació. Els meus ídols eren periodistes bohemis i anònims. Ara els periodistes coneguts són 'establishment'. S'han convertit en 'tios' coneguts, famosos, que van a tertúlies i els conviden als restaurants. Hi ha un 'star system'. Ens hem prostituït. Abans es deia molt això: "No le digas a mi madre que soy periodista: dile que soy pianista en un burdel". Els periodistes havien de tocar els collons, tafanejar i explicar el que no volen que expliquem. Però això ho haureu de fer vosaltres, els joves!

Però ho hem de fer amb vosaltres, Ramon. Sense vosaltres serà impossible!

Als periodistes de més de 50 anys ens estan fent fora dels mitjans. Quan ve gent jove al diari, jo ja no els puc ensenyar res. El meu model ja s'ha acabat! Abans, jo els deia com s'havia d'escriure, com posar-ho en pàgina o com titular… però ara hi ha un noi que a través del SEO i amb les xifres de

visites de la web en directe els diu com han de penjar la notícia, a quina hora i amb quin titular. Això va a velocitat supersònica. Ara ja no hi ha ni temps ni espai. La vostra generació, però, ha de lluitar contra això i reinventar el model periodístic. Ha canviat el model de producció i han canviat les eines. La nova generació, que coneix les eines millor que la meva generació, ha de canviar el periodisme, crear nous models de producció. Els periodistes joves estan més formats, saben més idiomes i coneixen les eines… i només els falta tenir experiència.

I cap a on creus que hauria d'anar el periodisme?

El primer que hem de fer és tornar a convèncer la gent que estar informat val diners. Som a la societat del tot gratuït. La gent està disposada a pagar un euro per un cafè, però no per un diari. Si la gent no paga per la informació, som morts. Però el problema ve de lluny: vam enganyar la gent i, en lloc de vendre diaris, veníem pel·lícules, discos o neveres, i ara no hi ha manera de dir-li a la gent que torni a pagar només pel diari. Els ciutadans han de valorar la informació i ser conscients que costa diners. Cal canviar la mentalitat de la ciutadania més crítica. Una societat sense periodisme ben fet és una societat malalta i caduca. No crec gaire en això del periodisme com a quart poder. Però sense una informació transparent acabem només amb informació corporativa dels poders polítics o econòmics. La investigadora francesa Julia Cagé explica que el futur model dels mitjans passa per fer-ne partícips lectors i periodistes.

> "Jo he estat d''El País'. Ara treballo a 'El País'. Han canviat molt les coses"

Has dit: "Abans era un senyal d'orgull ser d"El País', d"El Periódico' o de l"Avui'. Ara ets treballador d"El País', d"El Periódico' o de l"Avui'".

Jo he estat d''El País' i ara treballo a 'El País'. Han canviat molt, les coses. La familiaritat que jo tenia ideològica, professional i personal amb la gent que portava el diari ha canviat. És normal. Hi pot haver un desencisament. Abans hi havia hòsties per treballar a 'El País'. Però ja no hi ha el mateix amo, hem perdut lectors en paper, ha entrat el món d'Internet. Jo vivia al màxim les redaccions. Som com una família. El diari era un taller artesà. Ara tot això està desapareixent.

Han sorprès molts lectors progressistes i d'esquerres d''El País' el to dur editorial del diari i algunes portades contra el PSOE de Pedro Sánchez, contra l'independentisme cívic català, contra Podem o contra alguns governs llatinoamericans però no contra d'altres. Com ho valores?

Jo puc tenir el meu desencís o la meva frustració, però no puc donar explicacions sobre per què s'ha produït. Jo sí que puc dir que a la meva feina, a la secció d'esports del diari, mai he tingut cap problema. Continuo fent informació del Barça i, si ho faig malament, és per culpa meva. Costa molt trobar avui dia un mitjà de comunicació que t'agradi sencer i amb el qual no tinguis cap diferència. La majoria de la gent segurament es faria el seu diari sobre la base de la secció de cultura d'un diari, la d'esports d'un altre, la d'internacional d'un altre… A 'El País' hi ha hagut molts canvis. La desaparició de Polanco com a editor-propietari va provocar canvis en l'accionariat i va comportar una altra manera de fer.

Els periodistes hem de poder criticar el nostre propi mitjà de comunicació. No?

La redacció d''El País' és viva i se li ha donat veu per protestar o per queixar-se davant d'alguns editorials o d'algunes decisions de la direcció. Això és bo! Una altra cosa és si se li fa més o menys cas. Tots els periodistes d''El País', en algun moment o altre, han mostrat la seva perplexitat per algunes posicions del diari. Som en un moment complex.